

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2954

Vragen van het lid **Leijten** (SP) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het in staatsgezinde handen vallen van een kritische tv-zender in Hongarije* (ingezonden 7 augustus 2018).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 22 augustus 2018).

Vraag 1, 2, 3

Bent u zich ervan bewust dat een van de laatste regeringskritische tv-zenders (Hir-TV) in Hongarije is overgenomen door staatsgezinden? En wat is hierop uw reactie?¹

Erkent u dat persvrijheid en een divers samengestelde pers voor een democratie essentieel zijn? Kunt u uw antwoord toelichten?

Deelt u de mening dat de enige overgebleven onafhankelijke zender RTL niet in staat gaat zijn mediapluriformiteit in zijn eentje te waarborgen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1, 2, 3

Ik heb kennis genomen van de overname van de Hongaarse televisiezender Hir-TV, die onder nieuw management is gesteld. Het kabinet maakt zich zorgen over de verschraving van de diversiteit aan media in Hongarije, maar gaat niet in op de positie van individuele zenders. Zoals met uw Kamer is gedeeld² zijn voor Nederland onafhankelijke en pluriforme media, persvrijheid en een sterk en divers maatschappelijk middenveld belangrijke verworvenheden en fundamentele mensenrechten zowel binnen als buiten de EU. Ze bevorderen vrijheid van meningsuiting, stimuleren het maatschappelijke debat en zijn een essentieel onderdeel van een goed functionerende democratie.

Vraag 4

Bestaat er een mogelijkheid om via een inbreukprocedure een lidstaat te veroordelen voor het schenden van de Kopenhagencriteria, zoals persvrijheid?

¹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/08/02/laatste-kritische-tv-zender-in-hongarije-in-kamp-orban-schrapt-direct-talkshow-a1611935>

² Kamerstuk 32 735, nr. 171

Antwoord 4

De Kopenhagencriteria zijn een fundamentele toetssteen in de fase voorafgaand aan toetreding. Eenmaal toegetreden zijn landen gehouden aan de waarden van de Europese Unie zoals vermeld in artikel 2 VEU. De Europese Commissie kan besluiten een inbreukprocedure te starten wanneer zij oordeelt dat een lidstaat het EU recht, bijvoorbeeld op de richtlijn inzake audiovisuele mediadiensten en/of op de regels inzake het vrije verkeer van diensten en de vrijheid van vestiging, niet naar behoren toepast.

Vraag 5

Wat is uw reactie op het bericht dat de Europese Commissie wel is overgegaan tot een inbreukprocedure tegen Hongarije over de wet waarmee hulp aan papierloze migranten strafbaar wordt gemaakt?³

Antwoord 5

De aanneming van deze specifieke wetgeving is in Hongarije en internationaal bekritiseerd. Indien de Europese Commissie meent dat een lidstaat relevante Europese wet- en regelgeving niet of onjuist toepast, kan de Commissie, als hoedster van de verdragen, een inbreukprocedure starten. De Commissie is van mening dat de wetgeving niet in lijn is met de Europese asiel- en migratiewetgeving. Daarom heeft de Commissie op 19 juli 2018 aangekondigd dat het de eerste stap in een inbreukprocedure tegen Hongarije zou zetten door een formele kennisgeving te sturen.⁴ Zoals uw Kamer bekend is het kabinet van mening dat de Hongaarse opstelling op het gebied van asiel en migratie niet bevorderlijk is voor het in Europees verband vinden van gezamenlijke oplossingen.

Vraag 6, 7, 8

Erkent u dat met de invoering van deze wet het werk van mensenrechtenorganisaties in Hongarije met betrekking tot mensenrechten steeds verder wordt ingeperkt en gestigmatiseerd? Zo nee, waarom niet?

Vindt u dat een overheid ervoor moet zorgen dat niet-gouvernementele organisaties (ngo's) hun werk veilig kunnen doen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Vindt u dat door de optelsom van het verdwijnen van de persvrijheid, de anti-ngo wet van 2017 en het verbod tot hulp door mensenrechtenorganisaties, in Hongarije de vrijheid van vereniging, de vrije meningsuiting en het recht op een eerlijk proces ondermijnd worden? Kunt u uw antwoord toelichten?⁵

Antwoord 6, 7, 8

In eerdere berichtgeving heeft het kabinet laten weten^{6 7} dat het bezorgd is over stigmatiserende effecten die de gevolgen van de ngo wetgeving uit 2017 en het recentelijk aangenomen zgn. Soros-pakket hebben op de belangrijke en legitieme werkzaamheden van ngo's. Het kabinet onderschrijft de conclusies van het rapport van de Venetië Commissie van de Raad van Europa waarin gesteld wordt dat het Soros-pakket disproportioneel is, dat het inbreuk maakt op het recht van vrijheid van meningsuiting en dat er onvoldoende publieke consultaties hebben plaatsgevonden.

Zowel in bilateraal als Europees verband heeft Nederland Hongarije dit jaar aangesproken op de verontrustende situatie. Nederland zal dit blijven doen. Op dit moment zijn echter geen aanwijzingen dat er door recente wetwijzigingen sprake is van ondermijning van het recht op een eerlijk proces in Hongarije.

Vraag 9, 10, 11

Deelt u de mening dat de ontwikkeling van Hongarije naar een autoritaire staat een fundamenteeler antwoord verdient dan wat er momenteel binnen de Europese Raad en de Europese Commissie wordt gegeven?

³ <https://www.theguardian.com/world/2018/jul/19/brussels-begins-legal-action-against-hungary-over-stop-soros-law>

⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4522_en.htm

⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5003_en.htm

⁶ Kamerstuk 21 501-02, nr. 1836

⁷ Kamerstuk 21 501-02, nr. 1865

Wordt de noodzaak gezien binnen de groep gelijkgestemde landen die willen toewerken naar een peerreviewmechanisme⁸ om in dit concrete geval al publieke stelling te nemen tegen deze wet? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat voor acties bent u van plan te ondernemen?

Zijn er nog andere mogelijkheden buiten deze groep van gelijkgestemde landen voor peerreviewmechanisme waarmee Nederland samen met andere lidstaten publiek zijn zorgen kan uiten?

Antwoord 9, 10, 11

De ontwikkelingen in Hongarije hebben de volle aandacht van het kabinet, andere EU Lidstaten en de Commissie. De zorgen die in Nederland bestaan zijn voortdurend en op verschillende manieren kenbaar gemaakt aan de Hongaarse autoriteiten.

Nederland hecht aan respect voor rechtsstatelijke principes en heeft daarom geïnvesteerd in een netwerk van lidstaten dat dezelfde gedachten heeft over de wijze van functioneren van een rechtsstaat in de context van Europese samenwerking. Dit netwerk draagt eraan bij dat het onderwerp hoog op de agenda staat en is van belang voor de ontwikkeling van een peer review instrument, conform de oproep aan het kabinet in Motie Van der Graaf c.s. (Kamerstuk 22 112, nr. 2517).

⁸ Stenogram Debat Informele Europese Top van 17 mei 2018